

Anvisningar för prestationsbaserade medel till kommuner som utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden 2023

Bakgrund

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att fortsätta genomförandet av att fördela statsbidrag till kommuner som;

- har en god sjuksköterskebemanning eller kan uppvisa en förbättring i antal sjuksköterskor per plats i särskilt boende,
eller
- kan uppvisa en förbättring i form av påbörjad vidareutbildning från undersköterska till sjuksköterska för befintlig personal,
eller
- ökar antalet anställda specialistundersköterskor eller medicinskt ansvariga läkare (MAL).

Syftet med bidraget är att ge kommunerna incitament att öka sjuksköterskebemanningen och den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen.

Bidragets storlek

Satsningen omfattar totalt 998 500 000 kronor, medlen betalas ut under andra kvartalet 2024. I bilaga 5 till Socialstyrelsens regleringsbrev för 2023 framgår hur stort belopp som preliminärt tilldelats varje kommun, förutsatt att något av nedan beskrivna villkor är uppfyllda.

Vilka kan ta del av medlen?

Varje kommun får, i egenskap av huvudman för sin egen verksamhet, anmäla intresse för att ta del av statsbidraget.

Vad kan ni använda medlen till?

Statsbidraget är ett generellt bidrag. Det är upp till respektive kommun att välja om privata utförare ska ges möjlighet att ta del av bidraget.

Vilka villkor måste uppfyllas för att kommunen ska beviljas bidrag?

Villkoren för att tilldelas statsbidrag bygger på regeringens beslut om Uppdrag att fördela och betala ut prestationsbaserade medel till kommuner som utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden den 27 maj 2021 (2021-05-27 nr. I:18 S2021/04603 (delvis)). Statsbidraget fördelas utifrån kommunernas prestation under perioden den 1 januari 2022 till och med den 31 december 2023.

De nivåer som anges nedan gäller endast för det aktuella statsbidraget och är således inte generella, nationellt fastställda nivåer. För att beviljas bidrag enligt den bifogade fördelningsnyckeln behöver kommunen redovisa en förbättring avseende något av följande villkor. Anges inget specifikt datum som mät punkt för ett villkor är det data för hela mätperioden som efterfrågas. Socialstyrelsen avrundar inte de beräkningar som görs utifrån de siffror som kommunen lämnat in.

Villkor 1: En redovisad förbättring av antalet sjuksköterskor per plats i särskilt boende eller en redan uppnådd god sjuksköterskebemanning

För det aktuella uppdraget har Socialstyrelsen fastställt att en god sjuksköterskebemanning ska motsvara minst 0,041 sjuksköterskor per plats. Denna nivå motsvarar 4,1 sjuksköterskor per 100 platser. Socialstyrelsen vill påminna om att den beräknade goda sjuksköterskebemanningen endast ska användas för hanteringen av detta statsbidrag och ska inte ses som en nivå för god sjuksköterskebemanning i andra sammanhang.

Socialstyrelsen har också fastställt att kommunernas prestation avseende förbättring av antalet sjuksköterskor per plats ska vara minst 0,01. Det motsvarar en förbättring på 1 sjuksköterska per 100 platser i särskilt boende.

Socialstyrelsen har använt sig av *Enhetsundersökningen om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård 2019*¹ för att fastställa en god sjuksköterskebemanning och en förbättring av antalet sjuksköterskor per plats. Uppgiften som använts i undersökningen är *antal sjuksköterskor per antalet bostäder plus eventuella hemsjukvårdspatienter, vardagar*. Av den anledningen kommer Socialstyrelsen att samla in uppgift om sjuksköterskor per plats på samma vis som frågan ställs för uppgiften i denna undersökning. Det innebär att Socialstyrelsen kommer att efterfråga uppgifter om följande:

- antal sjuksköterskor som särskilda boenden har tillgång till,
- totalt antal bostäder som sjuksköterskorna ansvarar för. Om sjuksköterskorna även ansvarar för personer i hemsjukvården så kommer dessa att efterfrågas.

Ovanstående uppgifter ska lämnas för två mätpunkter: den 17 januari 2022 klockan 09:00 och den 15 december 2023 klockan 09:00.

Villkor 2: En förbättring i form av antalet individer som påbörjat vidareutbildning från undersköterska till sjuksköterska för nuvarande personal på särskilda boenden

De kommuner som kan uppvisa en förbättring i form av påbörjad vidareutbildning från undersköterska till sjuksköterska för befintlig personal med minst 1 procent uppfyller villkoret.

Det innebär att Socialstyrelsen kommer att efterfråga uppgifter om följande:

- antal undersköterskor som påbörjat utbildning under år 2022 och 2023
- totalt antal undersköterskor under år 2021, 2022 och 2023.

Har kommunen under tidigare bidragsomgång lämnat uppgifter för något eller några av åren kommer denna inte att behöva lämna in uppgifter för dessa igen.

Villkor 3: Antalet anställda specialistundersköterskor eller medicinskt ansvariga läkare (MAL) har ökat

De kommuner som kan uppvisa en ökning av antalet anställda specialistundersköterskor eller MAL mellan åren 2022 och 2023 beviljas statsbidraget. Med specialistundersköterska avses de undersköterskor inom särskilt boende som har en eftergymnasial utbildning med minst 200 YH poäng och inriktningarna äldre, demens, multisjuka äldre, hälsa och rehabilitering eller palliativ vård.

Det innebär att Socialstyrelsen kommer att efterfråga uppgifter om följande:

¹ <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/oppna-jamforelser/socialtjanst/aldreomsorg/hemtjanst-och-sarskilt-boende/>

- antal anställda specialistundersköterskor 2022 och 2023,
- antal anställda MAL 2022 och 2023.

Har kommunen under tidigare bidragsomgång lämnat uppgifter för något eller några av åren kommer denna inte att behöva lämna in uppgifter för dessa igen.

Hur får ni del av medlen?

Anmälan för att ta del av medlen ska lämnas via Socialstyrelsens e-tjänst **senast den 2 oktober 2023**.

Formulär för att inrapportera uppgifter till Socialstyrelsen skickas ut till kommunerna före årsskiftet. **Senast den 31 januari 2024** behöver Socialstyrelsen kommunernas svar avseende minst det villkor man avser uppfylla.

Socialstyrelsen kommer att kontrollera alla deltagande kommuners prestationer och bedöma vilket alternativt vilka villkor som är uppfyllda. Medel omfördelas därefter till deltagande kommuner som också uppfyllt villkor för bidraget. Omfördelningen av medel viktas med fördelningslistan som bifogats Socialstyrelsen regleringsbrev för 2023 (bilaga 5) som grund. Vid en eventuell omfördelning kan en kommun maximalt tilldelas tre gånger det belopp som denna tilldelats i fördelningsnyckeln. Socialstyrelsen tar sedan beslut och betalar ut tilldelade belopp. Beslut planeras att fattas under det andra kvartalet 2024.

Vad gäller för återrapportering och återbetalning?

Bidraget är inte förknippat med återrapportering av användningen av medlen. Eftersom bidraget beviljas som generella medel kommer heller ingen återbetalning av medlen att vara aktuell.

Bakgrund

Riksdagen beslutade den 7 april 2021 om att avsätta medel till fem satsningar för ökad kvalitet inom vård och omsorg om äldre (Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU46). Regeringen uppdrar åt Socialstyrelsen att hantera fyra uppdrag inom ramen för betänkandet. Dessa anvisningar handlar om initiativet i betänkandet om att öka antalet sjuksköterskor inom särskilda boenden.